

Rektors inskriptionstal inför det nya akademiska läsåret 2021-2022

Välkomna till ett nytt läsår och till höstterminen 2021. Välkomna till Åbo Akademi!

Alla er som är gamla och nya studerande vill jag välkomna till intressanta, kreativa och utmanande studier. Vid Åbo Akademi värdesätter vi förmågan att tänka och uttrycka sig i tal och skrift, men också förmågan att samarbeta och nyfiket ta sig an nya problem.

Utbildningen vid vårt universitet bygger, som sig bör, på vetenskaplig grund och förnyas därför också i takt med att kunskapen inom våra vetenskapliga discipliner utvecklas – både när det gäller olika ämnesområden och när det gäller undervisningsmetoder och former för lärande. Ny kunskap utvecklas i rasande fart, och inom vissa områden, som exempelvis inom cell- och molekylärbiologin, förnyas kunskapen så snabbt att det är omöjligt att bygga utbildning på ens några år gamla läromedel, även om de naturligtvis kan ge en bild av kunskapsfältets utveckling. Det är en utmaning för vårt universitetsbibliotek att hänga med; tillgänglighet och öppen vetenskap är viktiga i dessa dagar.

Våra medarbetare, alla ni lärare och forskare, och tekniska och administrativa personal i både Åbo och Vasa, vill jag också hälsa hjärtligt välkomna till ett nytt och givande läsår! Extra varmt hej till vår nytilträdde överbibliotekarie **Yrsa Neuman** som nu leder verksamheten vid Åbo Akademis bibliotek i Åbo och Vasa!

Vi stiger in i denna hösttermin med erfarenheter och insikter som vi knappast kunde ana för två år sedan; vi vet nu att vi lever i ett samhälle där covid19 har förändrat villkoren för vår dagliga samvaro, både på jobbet och privat. De flesta av oss har lyckligtvis redan fått en eller två omgångar vaccin, och alla känner till reglerna för att hålla distans och sköta handhygien, och när så krävs även bära munskydd. Men det innebär inte att allt blir som

förr. Det här är den förändrade verklighet som vi ska hantera och ett virus som vi måste fortsätta att leva med. Samtidigt är vi eniga om att vi vill träffas, att vi behöver mötas och se varandra, sitta ner och samtala med varandra, och ibland tyst låta tankarna vandra och nya idéer födas. Den intellektuella isolering och ensamhet som vi fått uppleva under pandemin och nedstängningen har tårt på många av oss. En del ofärdigt arbete har vi lyckats avsluta, många nya projekt har uppstått tack vare de möjligheter till digitala möten och arbetssätt som vi har. Men utmaningarna, tillfällena att konfronteras med helt andra och kanske rentav irriterande idéer och perspektiv, dem behöver vi för att utvecklas som människor. Annars är risken stor att vi stänger in oss i miljöer med dem som redan delar våra vanor och perspektiv. Risken finns att vi blir intellektuellt lata och etiskt egocentriska. Som socialfilosofen **George H. Mead** uttryckt det: "om man vågar möta nya perspektiv kan man utvecklas och förändras som människa; om inte, då fastnar man i själviskhet, i sin egocentricitet".

Hur ska vi då organisera vårt arbete för att kunna bära Åbo Akademi vidare in i framtiden?

Vår strategi för de närmaste åren pekar ut fyra fokusområden. Den bärande tanken är att de hjälper oss till gemensam kraftsamling och riktning:

Inom temat akademisk kvalitet arbetar vi i år med en kvalitetsgranskning av vår utbildning. Auditeringen sker i samarbete med det Nationella centret för utbildningsutvärdering, Karvi. En del sker på plats inom våra egna ÅA-verksamheter, en del sker i samarbete med andra lärosäten. Bland annat ska vi dryfta frågan om rekrytering och våra utbildningars arbetslivsrelevans. Åbo Akademis första prorektor, **Mikael Lindfelt**, leder kvalitetsutvärderingen. Den pågående auditeringen av Hanken, vår handelshögskola vid Fakulteten för samhällsvetenskaper och ekonomi, bidrar med viktiga erfarenheter.

Inom forskningen påbörjas som bäst arbetet med en forskningsstrategi. Här formuleras tankar på hur vi på en gemensam Åbo Akademi-nivå kan skapa de bästa förutsättningarna för forskning och ändå värna om både bredd och spets i vår verksamhet. Andra prorektor **Stefan Willför** leder processen. En forskningsstrategi kan i bästa fall hjälpa oss att lära känna vår kollektiva forskningsverksamhet och att artikulera våra prioriteringar och värderingar, samtidigt som vetenskapen i frihet söker sina vägar framåt.

Jag vill framhålla vikten av att vi skapar en medvetenhet kring våra språkbruk och praktiker. Universitetet, så som vi känner det "utgör en viss systematisering och institutionalisering av praktiker som visar vad en viss kultur värdesätter som vetenskap. Det som görs eller inte görs vid universitetet avslöjar vilken kunskap vi anser är värd att

upprätthålla, utveckla och sprida.” säger **Sharon Rider**, professor i teoretisk filosofi vid Uppsala universitet.

I våras kunde jag med glädje berätta om våra framgångsrika forskare vid Fakulteten för naturvetenskaper och teknik som erhållit forskningsmedel från just Finlands Akademi. Höstens ansökningar inom många forskningsområden är nu på väg att lämnas in, men hur resurseringen blir i framtiden är mycket oklar. Även om finansieringen för nästa år tycks tryggad så är finansieringen av den kvalitetsbaserade forskningen i Finland under hård press.

En förutsättning för den akademiska kvaliteten utgörs av den akademiska friheten, dvs möjligheten för forskning att fritt från finansiärens eller avnämarens önskemål ta fram och presentera den kunskap som föds i det vetenskapliga arbetet. Nya projekt kan beslutas, och prioriteringar kan göras tillsammans av olika parter, men bara forskarna själva kan kollektivt föra vetenskapen framåt, och för det behövs samtal, ansvarstagande och kompetens. Och stabila ekonomiska förutsättningar. Dekanerna vid våra fyra fakulteter gör ett viktigt arbete för att skapa de bästa möjliga förutsättningar för detta.

Bland de initiativ som pågår för att stärka den akademiska kvaliteten vill jag nämna planerna på att i ökad grad locka nordiska studerande till Åbo Akademi genom olika satsningar, i linje med vårt fokusområde Nordens port till Finland. Inom forskarutbildningen i teologi vid Fakulteten för humaniora, psykologi och teologi, har vi sett en sådan satsning i ett samarbete med Stockholms stift. Nu pågår en dialog mellan Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier och svenska lärosäten om samarbete kring en klasslärarutbildning med bas i Sverige. Dylika initiativ är värdefulla framför allt för att de gör vår värld större både genom att vi bjuder in människor med andra narrativ och erfarenheter, och genom att vi får möjligheter att lära oss nya saker, och dessutom berika vårt svenska språk i Finland.

Fokusområdet Öppna och inspirerande campus utmanar oss att hitta former för undervisning och forskning som gör arbetet inte bara genomförbart utan också roligt och spännande. Hur ser våra miljöer för forskning, undervisning och samverkan ut? Vilka möten och verksamheter inbjuder de till? Vilka utmaningar bär framtiden med sig? Många flyttar som bäst in i de nya lokalerna på Henriksgatan i Åbo. Akademidirektör **Heidi Backman**, Uniservice och olika grupperingar inom ÅA ser som bäst över framtidens behov av lokaler i både Vasa och Åbo tillsammans med våra partners, såsom Stiftelsen för Åbo Akademi. Hur kan våra utrymmen stödja vår strävan att vara framtidens arbetsplats – vårt fjärde fokusområde?

De finländska universiteten har en förhållandevis omfattande autonomi, självbestämmanderätt, även om den begränsas av de ekonomiska förutsättningarna. Autonomin ger oss möjligheter att styra vår interna organisation så att de studerande, akademien och ledningen & administrationen tillsammans utvecklar vårt universitet. Vi har en ledningsinstruktion och beslutsordning som fungerar, vi har en aktiv och engagerad Studentkår, och vi behöver nu denna höst brett diskutera hur vi bäst kan säkra och organisera det kollegiala samtalet och inflytandet.

Åbo Akademi inleder nu en hösttermin med många möjligheter, och framför allt med ett kunskapsuppdrag som är oerhört angeläget: I en tid av global omställning och konkurrerande sanningsanspråk beträffande kunskap och fakta bör vi - som universitet - höja våra ambitioner när det gäller synlighet i omvärlden. Vår forskning, vår forskningssamverkan och den forskningsbaserade kunskap och rådgivning som vi kan erbjuda, våra innovationer och våra viktiga utbildningar bidrar alla till det finländska samhället och till att göra det möjligt för samhället att fatta omdömesgilla beslut och bereda för ett gott liv för mänskligheten – inte bara för just oss som individer här och nu. Världen behöver samhällsinstitutioner som tar fram trovärdig och välgrundad kunskap; institutioner där vi med gemensamma krafter utvecklar och värnar kunskapen; institutioner som är "byggda för att vi ska kunna granska varandras argumentation och steg för steg nå det välgrundade" som filosofen **Åsa Wikforss** uttrycker det.

Vi längtar alla efter att kunna öppna upp Åbo Akademis campus tack vare en ökad vaccinationsgrad. Vi längtar efter att få föra dessa viktiga samtal – och vi är vid det här laget rätt bra på att hantera säkerheten och skapa trygga förhållanden. Låt oss fortsätta det fina gemensamma ansvarstagande som ni redan alla har bidragit till! Tack!

Det är en ynnest att få studera och arbeta vid en sådan institution. Det är en ynnest att få studera och arbeta vid Åbo Akademi – med er alla. Varmt välkomna till hösten 2021!